ԼԴ/0099/01/24
(ՀԿԴ1/0008/01/23)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ԸՆԴԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

2 ապրիլի 2024 թվական ք.Երևան

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահ Լիլիթ Թադևոսյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահ Համլետ Ասատրյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատի նախագահ Արթուր Դավթյանս, ուսումնասիրելով թիվ ԼԴ/0099/01/24 (ՀԿԴ1/0008/01/23) քրեական վարույթի ընդդատության հարցը լուծելու համար ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու մասին Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2024 թվականի մարտի 14-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի Ն Ք

<u>Վարույթի դատավարական նախապատմությունը.</u>

1. 2023 թվականի մարտի 16-ին Հակակոռուպցիոն դատարանում ստացվել է Սարգիս Սերժիկի Վահրադյանի և Վահրամ Ղազարի Խաչատրյանի վերաբերյալ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի (այսուհետ՝ ՀՀ քրեական օրենսգիրք) 309-րդ հոդվածի 2-րդ մասով թիվ 69105323 (ՀԿԴ1/0008/01/23) քրեական վարույթը:

1.1. Հակակոռուպցիոն դատարանը 2023 թվականի մարտի 20-ին որոշում է կայացրել թիվ ՀԿԴ1/0008/01/23 քրեական վարույթը ստանձնելու և 2023 թվականի մարտի 29-ին նախնական դատալսումներ նշանակելու մասին:

1.2. Հակակոռուպցիոն դատարանը 2023 թվականի հունիսի 8-ին որոշում է կայացրել թիվ ՀԿԴ1/0008/01/23 քրեական վարույթով 2023 թվականի հունիսի 21-ին հիմնական դատալսումներ նշանակելու մասին:

2. Հակակոռուպցիոն դատարանը 2024 թվականի փետրվարի 21-ին, հիմնական դատալսումների ընթացքում, որոշում է կայացրել թիվ ՀԿԴ1/0008/01/23 քրեական վարույթն ըստ առարկայական ընդդատության Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան փոխանցելու մասին:

3. Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2024 թվականի մարտի 14-ին որոշում է կայացրել թիվ ՀԿԴ1/0008/01/23 (ԼԴ/0099/01/24) քրեական վարույթը Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու մասին՝ ընդդատության հարցը լուծելու համար:

4. Քրեական վարույթը Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2024 թվականի մարտի 25-ին:

<u>Ընդդատության հարցը լուծելու համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.</u>

5. 2023 թվականի հունվարի 12-ի որոշմամբ Վահրամ Ղազարի Խաչատրյանի նկատմամբ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 309-րդ հոդվածի 2-րդ մասով հանրային քրեական հետապնդում է հարուցվել հանրորեն վտանգավոր այն արարքի կատարման համար, որ *«նա 2021 թվականի հուլիսի 1-ից մինչ օրս զբաղեցնելով ՀՀ ոստիկանության Լոռու մարզային վարչության Սպեփանավանի բաժնի (այսուհետ բաժին) պետի օպերատիվ գծով տեղակալի պաշտոնը, այսինքն՝ հանդիսանալով պետական մարմնում՝ ՀՀ ոստիկանությունում, մշտապես կազմակերպական-տնօրինչական գործառույթներ իրականացնող պաշտոնատար անձ, բռնություն գործադրելով անցել է իր պաշտոնեական լիազորությունները, այն է՝ դիտավորությամբ կատարել է այնպիսի գործողություններ, որոնք ակնհայտորեն դուրս են եկել նրա լիազորությունների շրջանակից և էական վնաս են պատճառել*

Վրեժ Մկրտումյանի իրավունքներին ու օրինական շահերին, պետության օրինական շահերին:

Այսպես.

2021 թվականի հոկտեմբերի 29-ին՝ ժամը 01:30-ի սահմաններում, ինքնությունները չպարզված մի խումբ անձանց կողմից Լոռու մարզի Տաշիր քաղաքում ավազակություն կատարելու դեպքը բացահայտելու և հանցանք կատարած անձանց հայտնաբերելու նպատակով ՀՀ ոստիկանության Լոռու մարզային վարչության և ենթակա տարածքային ստորաբաժանումների ծառայողներն անցել են ուժեղացված ծառայության: Նույն օրը Լոռու մարզի Գյուլագարակ գյուղի բնակիչ Վրեժ Մկրտումյանն իր ընկերոջ Դավիթ Սավթալյանի հետ «Զվարթնոց» օդանավակայանում Ուկրաինայի հանրապետությունից ժամանած վերջինիս ազգական Արայիկ Կիրակոսյանին դիմավորելուց հետո Դավիթ Սավթալյանի վարած «Հոնդա Էդիքս» մակնիշի ավտոմեքենայով Լոռու մարզի Ստեփանավան-Տաշիր ավտոճանապարհով ուղևորվել են դեպի Լոռու մարզի Տաշիր քաղաք: Նշված ավտոճանապարհին «Նիսան» մակնիշի «045 II 10» հաշվառման համարանիշի ծառայողական ավտոմեքենայով ուժեղացված ծառայություն են իրականացրել բաժնի պետ Սուրեն Բագրատունյանը, բաժնի պետի օպերատիվ գծով տեղակալ Վահրամ Խաչատրյանը և բաժնի պետի անձնակազմի գծով տեղակալ Սարգիս Վահրադյանը: Վերջիններս «Ոստիկանության մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ Օրենք) 11-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետով նախատեսված հանցագործությունները հայտնաբերելու և բացահայտելու նպատակով օրենքով նախատեսված միջոցներ ձեռնարկելու կապակցությամբ իրենց պարտականությունները կատարելիս՝ ժամը 04:40-ի սահմաններում, նկատել են Դավիթ Սավթալյանի վարած ավտոմեքենան, կանգնեցրել են այն՝ ավտոմեքենայում գտնվող անձանց ինքնությունները, ինչպես նաև վերջիններիս առնչությունը տեղի ունեցած ավազակությանը պարզելու նպատակով՝ իրացնելով Օրենքի 19-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետով նախատեսված՝ հանցագործություն կատարելու անմիջականորեն ծագած հիմնավոր կասկածի առկայության դեպքում քաղաքացիների ինքնությունները հավաստող փաստաթղթերն ստուգելու իրավունքը: Ներկայանալուց հետո բաժնի պետ Սուրեն Բագրատունյանը, նրա

տեղակալներ Վահրամ Խաչատրյանը և Սարգիս Վահրադյանը Դավիթ Սավթալյանից և ավտոմեքենայում գտնվող Վրեժ Մկրտումյանից, Արայիկ Կիրակոսյանից պահանջել են դուրս գալ ավտոմեքենայից: Սուրեն Բագրատունյանն իրեն հատկացված հաշվեցուցակային զենքը՝ «Մակարով» տեսակի «AR 4210» համարի ատրճանակը ձեռքին բռնած մոտեցել է Դավիթ Սավթալյանին, իսկ վերջինիս տեղակալներ Վահրամ Խաչատրյանը և Սարգիս Վահրադյանը մոտեցել են Վրեժ Մկրտումյանին: Վահրամ Խաչատրյանը, մատնացույց անելով ավտոմեքենայի մեջ գտնվող օդորակիչը, Վրեժ Մկրտումյանին հարցրել է, թե դա ինչ է: Վրեժ Մկրտումյանը Վահրամ Խաչատրյանին հարցրել է, թե ինչ նկատի ունի, այնուհետև գլխի ընկնելով՝ անմիջապես պատասխանել է՝ «կոնդիցիոներ»: Հնչեցված հարցը զայրացրել է Վահրամ Խաչատրյանին, որից հետո վերջինս, անտեսելով Օրենքի 5-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված պահանջներն առ այն, որ ոստիկանության գործողությունները չպետք է խախտեն մարդու կյանքի, ֆիզիկական ու հոգեկան անձեռնամխելիության իրավունքը, արժանապատվությունը, պատիվն ու բարի համբավը, Վրեժ Մկրտումյանին ասել է, որ հարցին հարցով չպատասխանի և մեկ անգամ բռունցքով հարվածել է նրա գլխին:

Այլ կերպ ասած՝ Վահրամ Խաչատրյանը, խախտելով Օրենքի 29-30-րդ հոդվածներով նախատեսված պահանջներն առ այն, որ ֆիզիկական ուժը՝ որպես բացառիկ միջոց, կարող է գործադրվել միայն իրավախախտումները կանխելու կամ խափանելու, իրավախախտներին բռնելու և ոստիկանության ներկայացնելու, ոստիկանության ծառայողի օրինական պահանջներին չենթարկվելու կամ դիմադրություն ցույց տալու դեպքերում, ինչպես նաև ինքնապաշտպանության նպատակով, այն էլ այնքանով, որքանով դա անհրաժեշտ է իր պարտականությունները կատարելու համար, եթե այլ միջոցներով այդ պարտականությունների կատարումը հնարավոր չէ ապահովել, Օրենքի 3-րդ հոդվածով ամրագրված կամայականության արգելքի սկզբունքի խախտմամբ՝ դիտավորյալ անհիմն և ապօրինի ֆիզիկական ուժ՝ բռնություն է գործադրել Վրեժ Մկրտումյանի նկատմամբ՝ ակնհայտորեն դուրս գալով իր լիազորությունների շրջանակից: Դրանից հետո Վահրամ Խաչատրյանը Վրեժ Մկրտումյանից պահանջել է ձեռքերը վերև բարձրացրած պահել, որի ժամանակ կրկին բռնություն է

գործադրել Վրեժ Մկրտումյանի նկատմամբ՝ ձեռքով հարվածելով վերջինիս գլխի ձախակողմյան հատվածին և քաշքշելով նրան:

Բաժնի պետի օպերատիվ գծով տեղակալ Վահրամ Խաչատրյանի կողմից վերը նկարագրված՝ բռնության գործադրմամբ իր լիազորությունների շրջանակից ակնհայտորեն դուրս եկող դիտավորյալ գործողությունների կատարման արդյունքում Վրեժ Մկրտումյանի իրավունքներին ու օրինական շահերին, պետության օրինական շահերին պատճառվել է էական վնաս՝ ոտնահարվել է Վրեժ Մկրտումյանի ֆիզիկական անձեռնմխելիության իրավունքը, պատիվն ու արժանապատվությունը, հեղինակազրկվել է պետական կառավարման համակարգի մարմին հանդիսացող ՀՀ ոստիկանությունը՝ հանգեցնելով Օրենքով նախատեսված՝ ոստիկանության խնդիրների և գործունեության սկզբունքների խախտմանը, պետական ապարատի կոնկրետ օղակի գործունեության անվանարկմանը (…)»[1]*:*

5.1. 2023 թվականի հունվարի 26-ի որոշմամբ Սարգիս Սերժիկի Վահրադյանի նկատմամբ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 309-րդ հոդվածի 2-րդ մասով հանրային քրեական հետապնդում է հարուցվել հանրորեն վտանգավոր այն արարքի կատարման համար, որ *«նա 2021 թվականի փետրվարի 03-ից մինչ օրս զբաղեցնելով ՀՀ ոստիկանության Լոռու մարզային վարչության Ստեփանավանի բաժնի (այսուհետ բաժին) պետի անձնակազմի գծով տեղակալի պաշտոնը, այսինքն՝ հանդիսանալով պետական մարմնում՝ ՀՀ ոստիկանությունում, մշտապես կազմակերպական-տնօրինչական գործառույթներ իրականացնող պաշտոնատար անձ, բռնություն գործադրելով անցել է իր պաշտոնեական լիազորությունները, այն է՝ դիտավորությամբ կատարել է այնպիսի գործողություններ, որոնք ակնհայտորեն դուրս են եկել նրա լիազորությունների շրջանակից և էական վնաս են պատճառել Վրեժ Մկրտումյանի իրավունքներին ու օրինական շահերին, պետության օրինական շահերին:*

Այսպես.

2021թ. հոկտեմբերի 29-ին՝ ժամը 01:30-ի սահմաններում, ինքնությունները չպարզված մի խումբ անձանց կողմից Լոռու մարզի Տաշիր քաղաքում ավազակություն կատարելու դեպքը բացահայտելու և հանցանք կատարած անձանց

[1] Տե՛ս քրեական վարույթ, հատոր 3, թերթեր 44-47:

հայտնաբերելու նպատակով ՀՀ ոստիկանության Լոռու մարզային վարչության և ենթակա տարածքային ստորաբաժանումների ծառայողներն անցել են ուժեղացված ծառայության: Նույն օրը Լոռու մարզի Գյուլագարակ գյուղի բնակիչ Վրեժ Մկրտումյանն իր ընկերոջ Դավիթ Սավթալյանի հետ «Զվարթնոց» օդանավակայանում Ուկրաինայի Հանրապետությունից ժամանած վերջինիս ազգական Արայիկ Կիրակոսյանին դիմավորելուց հետո Դավիթ Սավթալյանի վարած «Հոնդա Էդիքս» մակնիշի ավտոմեքենայով Լոռու մարզի Ստեփանավան-Տաշիր ավտոճանապարհով ուղևորվել են դեպի Լոռու մարզի Տաշիր քաղաք: Նշված ավտոճանապարհին «Նիսան» մակնիշի «045 II 10» հաշվառման համարանիշի ծառայողական ավտոմեքենայով ուժեղացված ծառայություն են իրականացրել բաժնի պետ Սուրեն Բագրատունյանը, բաժնի պետի օպերատիվ գծով տեղակալ Վահրամ Խաչատրյանը և բաժնի պետի անձնակազմի գծով տեղակալ Սարգիս Վահրադյանը: Վերջիններս «Ոստիկանության մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ օրենք) 11-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետով նախատեսված՝ հանցագործությունները հայտնաբերելու և բացահայտելու նպատակով օրենքով նախատեսված միջոցներ ձեռնարկելու կապակցությամբ իրենց պարտականությունները կատարելիս՝ ժամը 04:40-ի սահմաններում, նկատել են Դավիթ Սավթալյանի վարած ավտոմեքենան, կանգնեցրել են այն՝ ավտոմեքենայում գտնվող անձանց ինքնությունները, ինչպես նաև վերջիններիս առնչությունը տեղի ունեցած ավազակությանը պարզելու նպատակով՝ իրացնելով Օրենքի 19-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետով նախատեսված՝ հանցագործություն կատարելու անմիջականորեն ծագած հիմնավոր կասկածի առկայության դեպքում քաղաքացիների ինքնությունները հավաստող փաստաթղթերն ստուգելու իրենց իրավունքը: Ներկայանալուց հետո բաժնի պետ Սուրեն Բագրատունյանը, նրա տեղակալներ Վահրամ Խաչատրյանը և Սարգիս Վահրադյանը Դավիթ Սավթալյանից և ավտոմեքենայում գտնվող Վրեժ Մկրտումյանից, Արայիկ Կիրակոսյանից պահանջել են դուրս գալ ավտոմեքենայից: Սուրեն Բագրատունյանն իրեն հատկացված հաշվեցուցակային զենքը՝ «Մակարով» տեսակի «AR 4210» համարի ատրճանակը ձեռքին բռնած մոտեցել է Դավիթ Սավթալյանին, իսկ նրա տեղակալներ Վահրամ Խաչատրյանը և Սարգիս Վահրադյանը մոտեցել են Վրեժ Մկրտումյանին: Վահրամ Խաչատրյանը,

մատնացույց անելով ավտոմեքենայի մեջ գտնվող օդորակիչը, Վրեժ Մկրտումյանին հարցրել է, թե դա ինչ է: Վրեժ Մկրտումյանը Վահրամ Խաչատրյանին հարցրել է, թե ինչ նպատի ունի, այնուհետև ընկալելով հարցի իմաստը՝ անմիջապես պատասխանել է՝ «կոնդիցիոներ»: Հնչեցված հարցը զայրացրել է Վահրամ Խաչատրյանին, որից հետո վերջինս Վրեժ Մկրտումյանին ասել է, որ հարցին հարցով չպատասխանի և մեկ անգամ բռունցքով հարվածել է նրա գլխին: Այնուհետև Վահրամ Խաչատրյանը Վրեժ Մկրտումյանից պահանջել է ձեռքերը վերև բարձացրած պահել, որի ժամանակ կրկին բռնություն է գործադրել Վրեժ Մկրտումյանի նկատմամբ՝ ձեռքով հարվածելով վերջինիս գլխի ձախակողմյան հատվածին և քաշքշելով նրան: Իր հերթին, բաժնի պետի անձնակազմի գծով տեղակալ Սարգիս Վահրադյանը Վրեժ Մկրտումյանից պահանջել է ներկայանալ, ինչից հետո նախատել է վեջինիս՝ ոստիկանության ծառայողների հետ իբրև թե անհարգալից խոսելու համար, և այդ ընթացքում, անտեսելով Օրենքի 5-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված պահանջներն առ այն, որ ոստիկանության գործողությունները չպետք է խախտեն մարդու կյանքի, ֆիզիկական և հոգեկան անձեռնամխելիության իրավունքը, արժանապատվությունը, պատիվն ու բարի համբավը, բռնություն է գործադրել Վրեժ Մկրտումյանի նկատմամբ՝ երկու անգամ բռունցքով հարվածելով վերջինիս գլխի ձախակողմյան շրջանին՝ այդ կերպ ֆիզիկական ցավ պատճառելով Վրեժ Մկրտումյանին:

Այլ կերպ ասած՝ Սարգիս Վահրադյանը, խախտելով Օրենքի 29-30-րդ հոդվածներով նախատեսված պահանջներն առ այն, որ ֆիզիկական ուժը՝ որպես բացառիկ միջոց, կարող է գործադրվել միայն իրավախախտումները կանխելու կամ խափանելու, իրավախախտներին բռնելու և ոստիկանության ներկայացնելու, ոստիկանության ծառայողի օրինական պահանջներին չենթարկվելու կամ դիմադրություն ցույց տալու դեպքերում, ինչպես նաև ինքնապաշտպանության նպատակով, այն էլ այնքանով, որքանով դա անհրաժեշտ է իր պարտականությունները կատարելու համար, եթե այլ միջոցներով այդ պարտականությունների կատարումը հնարավոր չէ ապահովել, Օրենքի 3-րդ հոդվածով ամրագրված կամայականության արգելքի սկզբունքի խախտմամբ՝ դիտավորյալ անհիմն և ապօրինի ֆիզիկական ուժ՝ բռնություն է գործադրել Վրեժ

Մկրտումյանի նկատմամբ՝ ակնհայտորեն դուրս գալով իր լիազորությունների շրջանակից:

Բաժնի պետի անձնակազմի գծով տեղակալ Սարգիս Վահրադյանի կողմից վերը նկարագրված՝ բռնության գործադրմամբ իր լիազորությունների շրջանակից ակնհայտորեն դուրս եկող դիտավորյալ գործողությունների կատարման արդյունքում Վրեժ Մկրտումյանի իրավունքներին ու օրինական շահերին, պետության օրինական շահերին պատճառվել է էական վնաս՝ ոտնահարվել է Վրեժ Մկրտումյանի ֆիզիկական անձեռնմխելիության իրավունքը, պատիվն ու արժանապատվությունը, հեղինակազրկվել է պետական կառավարման համակարգի մարմին հանդիսացող ՀՀ ոստիկանությունը՝ հանգեցնելով Օրենքով նախատեսված՝ ոստիկանության խնդիրների և գործունեության սկզբունքների խախտմանը, պետական ապարատի կոնկրետ օղակի գործունեության անվանարկմանը (…)»[2]:

6. Հակակոռուպցիոն դատարանը 2024 թվականի փետրվարի 21-ի որոշմամբ արձանագրել է հետևյալը. *«(…) [Հ]աշվի առնելով նաև այն հանգամանքը, որ մեղադրյալներ Սարգիս Վահրադյանին և Վահրամ Խաչատրյանին մեղսագրված ենթադրյալ պաշտոնեական լիազորություններն անցնելը կատարվել է բռնություն գործադրելով և ոչ շահադիտական դրդումներով, ուստի Դատարանը գտնում է, որ թիվ ՀԿԴ1/0008/01/23 քրեական վարույթն այլևս ընդդատյա չէ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին, այլ ընդդատյա է Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, ուստի անհրաժեշտ է թիվ ՀԿԴ1/0008/01/23 քրեական վարույթը փոխանցել ըստ ընդդատության: Ընդ որում, Դատարանը փաստում է, որ վերը շարադրված օրենսդրական փոփոխությունը տեղի է ունեցել սույն վարույթով հիմնական դատաքննության ընթացքում, մեղադրյալները, վերջիններիս պաշտպանները և տուժողի լիազոր ներկայացուցիչը նշել են, որ առավել նպատակահարմար կլինի, որպեսզի վարույթի քննությունը շարունակվի ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում, մինչդեռ հանրային մեղադրողը հստակ դիրքորոշում չի հայտնել և հարցի լուծումը թողել է Դատարանի հայեցողությանը (…)»[3]:*

---

[2] Տե՛ս քրեական վարույթ, հատոր 3, թերթեր 80-83:
[3] Տե՛ս քրեական վարույթ, հատոր 5, թերթեր 153-159:

7. Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2024 թվականի մարտի 14-ի որոշմամբ արձանագրել է հետևյալը. *«(…) Դատարանը փաստում է, որ ՀՀ Հակակոռուպցիոն դատարանը գործն ըստ ընդդատության ուղարկելու մասին որոշում չէր կարող կայացնել այն պատճառաբանությամբ, որ ընդդատության կանոնների պահպանմամբ վարույթ ընդունված քրեական գործի (հիշյալ քրեական գործով դատավոր Մերի Մոսինյանը 2023 թվականի մարտի 20-ին որոշում է կայացրել քրեական գործը վարույթ ընդունելու մասին) ընդդատությունը չի կարող փոխվել՝ ելնելով քրեական վարույթի ընթացքում հետագա օրենսդրական փոփոխություններից: Այսինքն՝ Դատարանը գտնում է, որ գործի քննության ընթացքում քրեական օրենսգրքի համապատասխան հավելվածում փոփոխությունների դեպքում վարույթները չպետք է փոխանցեն ըստ ընդդատության, քանի որ դրանք դատարանի կողմից ստանալու պահին եղել են ճիշտ ընտրված ընդդատությամբ, և կանխավարկածը պետք է լինի գործի քննության շարունակությունը տվյալ դատարանում, այլ ոչ թե այն ըստ ընդդատության փոխանցելը:*

Դատարանի նման դիրքորոշումը պայմանավորված է մասնավորապես այն հանգամանքով, որ ինչպես նախկին, այնպես էլ գործող քրեական դատավարության օրենսգրքերի՝ առարկայական ընդդատությամբ գործն այլ դատարան ուղարկելու հնարավորություն նախատեսող կարգավորումները չեն վերաբերում այն դեպքերին, երբ պատշաճ ընթացակարգերի շրջանակներում դատարանը գտել է, որ վարույթն ընդդատյա է տվյալ դատարանին: Այսպես.

ՀՀ նախկին քրեական դատավարության օրենսգրքի 49-րդ հոդվածի համաձայն՝

1. Դատարանը, պարզելով, որ ստացված գործն ընդդատյա չէ իրեն, այն ուղարկում է ըստ ընդդատության:

2. Եթե սույն օրենսգրքի 44, 47 կամ 48 հոդվածով նախատեսված ընդդատության կարգի խախտումը հայտնաբերվում է դատական քննության ժամանակ, ապա կողմերի համաձայնությամբ դատարանն իրավասու է գործը թողնել իր վարույթում: Կողմերից մեկի առարկության դեպքում գործի կատարված դատական քննությունը չեղյալ է համարվում, և գործն ուղարկվում է ըստ ընդդատության: Բոլոր դեպքերում

կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ գործերը փոխանցվում են հակակոռուպցիոն դատարան:

Նշված նորմի վերլուծությունից ակնհայտ է, որ հոդվածի 1-ին մասի կարգավորումը վերաբերում է նոր ստացված քրեական գործերին, իսկ 2-րդ մասի կարգավորումը վերաբերում է, ոչ թե դատաքննության ընթացքում օրենսդրական նորմի փոփոխության հիմքով ընդդատությունը փոխելուն, այլ եթե պարզվում է, որ գործը վարույթ է ընդունվել ընդդատության կարգի խախտմամբ: Դատարանի գնահատմամբ՝ հենց այդ նպատակով է օրենսդիրն օգտագործել «դատական քննությունը չեղյալ է համարվում» ձևակերպումը:

ՀՀ գործող քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի համաձայն՝

1. Նախնական դատաքննության ընթացքում պարզելով, որ տվյալ վարույթն ընդդատյա չէ իրեն, դատարանն այն որոշմամբ անհապաղ փոխանցում է ըստ ընդդատության:

2. Եթե հիմնական դատաքննության ընթացքում ի հայտ են գալիս այնպիսի փաստեր, որոնց հիման վրա վարույթը ենթակա է փոխանցման ըստ ընդդատության, ապա կողմերի համաձայնությամբ դատարանը շարունակում է վարույթը: Կողմերից մեկի առարկության դեպքում վարույթը որոշմամբ փոխանցվում է ըստ ընդդատության:

Նշված նորմի վերլուծությունից ակնհայտ է, որ հոդվածի 1-ին մասը վերաբերում է նախնական դատաքննության փուլում այն դեպքերին, երբ դատարանը 1-ին անգամ քննարկում է քրեական վարույթի ընդդատության հարցը: Իսկ այն դեպքերում, երբ դատարանն արդեն իսկ արձանագրել է, որ վարույթն ընդդատյա է տվյալ դատարանին, կարող է վարույթն ըստ ընդդատության փոխանցել միայն նույն հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված դեպքում, այն է՝ եթե հիմնական դատաքննության ընթացքում ի հայտ են գալիս այնպիսի փաստեր, որոնց հիման վրա վարույթը ենթակա է փոխանցման ըստ ընդդատության:

Դատարանի գնահատմամբ՝ օրենսդրի նման ձևակերպումից ակնհայտ է դառնում, որ նշված կարգավորումը որևէ կերպ չի կարող վերաբերելի լինել այն դեպքերին, երբ քրեական օրենսգրքի համապատասխան հավելվածում փոփոխություն է կատարվում: Դատարանի գնահատմամբ՝ օրենսդիրը հատուկ է

շեշտադրել «հիմնական դատաքննությունների ընթացքում» և «փաստեր» ձևակերպումները, որով ցույց է տվել, որ միայն հիմնական դատաքննությունների ընթացքում՝ որպես կանոն ապացույցների հետազոտման արդյունքում կարող են ի հայտ գալ փաստեր, որ տվյալ քրեական վարույթն ընդդատյա է այլ դատարանին (օրինակ՝ ապացույցի հետազոտման արդյունքում պարզվում է, որ արարքն այլ դատարանի սրահածքում է ավարտվել):

Դատարանի գնահատմամբ՝ օրենսդիրը փաստերի ի հայտ գալն ի նկատի չի ունեցել օրենսդրական փոփոխությունը, այլապես նման կարգավորում կնախատեսեր նաև լրացուցիչ դատաքննությունների փուլի կամ դատավճիռ կայացնելու համար առանձին սենյակում գտնվելու ընթացքի համար, քանի որ նման օրենսդրական փոփոխություն կարող է կատարվել նաև նշված փուլերում:

Ընդ որում, Դատարանը գտնում է, որ օրենսդրի նշված մոտեցումը տրամաբանական է և պայմանավորված է հետևյալ հանգամանքներով՝

ա. Ընդդատության կանոնները պետք է զերծ պահեն անձին դատական շրջապտույտից՝ նպաստելով գործի քննության ողջամիտ ժամկետների պահպանմանը և արդյունավետ արդարադատության իրականացմանը:

բ. Գործի ընդդատությունը որոշելը, որպես դատավարական գործողություն, որոշվում է այդ գործը սրահնալու պահին գործող օրենսգրքի նորմերին համապատասխան և դատավարական նորմի հետադարձության կանոն այդ մասով նախատեսված չէ:

գ. Քրեական օրենսգրքի հավելվածի փոփոխությունը համարվում է քրեական օրենքի փոփոխություն, որի վրա լիարժեքորեն տարածվում են քրեական օրենքի հետադարձության կանոնները սահմանող նորմի կարգավորումները: Այս դեպքում հարկ է արձանագրել, որ կոռուպցիոն հանցագործությունները սահմանող հավելվածի փոփոխությունը ո՛չ մեղմացնող, ո՛չ խստացնող օրենք է, հետևաբար դրա կիրառությունը հետադարձ կարգով անթույլատրելի է, եթե չկա համապատասխան անցումային դրույթ ընդունված օրենքում: Այլ կերպ՝ քրեական օրենքի փոփոխությունը, որով չի բարելավվում անձի վիճակը, տարածվում է այն ուժի մեջ մտնելուց հետո ծագած իրավահարաբերությունների վրա:

դ. ՀՀ քրեական օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 2024 թվականի հունվարի 16-ին ընդունված և 2024 թվականի փետրվարի 6-ին ուժի մեջ մտած ՀՕ-31-Ն ՀՀ օրենքը չի նախատեսում անցումային դրույթ, ըստ որի դատարանների վարույթում գտնվող նախկին կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների վերաբերյալ վարույթները պետք է փոխանցվեն ըստ ընդդատության: Դատարանն ընդգծում է, որ ի տարբերություն օրենսդրության փոփոխության նախկին դեպքերի, երբ օրենսդիրն անցումային դրույթի ուժով կարգավորել էր գործերի փոխանցումը ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարան, այս դեպքում նման նորմ չի նախատեսել, ինչը հիմք է տալիս գալ հիմնավոր այն եզրահանգման, որ օրենսդրի կամքն եղել է հիշյալ քրեական վարույթների քննությունը գործը ստացած դատարանում մնալը: Հակառակ դեպքում հնարավոր է ստեղծվի մի իրավիճակ, երբ տարբեր ժամանակներում իրականացված օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում քրեական գործը կհայտնվի անվերջ «շրջապտույտի» մեջ: Օրինակ՝ դատարանում ավարտական փուլում (դատական վիճաբանություններ կամ եզրափակիչ ելույթներ) գտնվող քրեական գործը զուտ օրենսդրական փոփոխություններից ելնելով առարկայական ընդդատությամբ ուղարկվի այլ դատարան, իսկ որոշ ժամանակ անց՝ նույն հիմնավորումներով վերադարձվի այն ուղարկած դատարան:

Հիմք ընդունելով վերը նշվածը՝ Դատարանը վերահաստատում է իր մոտեցումը, որ առարկայական ընդդատության ենթակա գործերի ցանկում փոփոխության դեպքում գործում է ճիշտ ընդդատությամբ գործը ստացած դատարանի կողմից գործի քննությունը շարունակելու կանխավարկածը, եթե այլ բան նախատեսված չէ ընդունված նոր օրենքով:

Ավելին՝

ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 483-րդ հոդվածի 23-րդ մասի համաձայն՝ սույն օրենսգրքի 260-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի նախատեսված կոռուպցիոն հանցանքների վերաբերյալ վարույթների բացառության մասով, 261-րդ հոդվածի 7-րդ մասի և 262-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ուժի մեջ մտնելով պայմանավորված՝ Հայաստանի Հանրապետության առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանների

վարույթում գտնվող կոոուպցիոն հանցանքների վերաբերյալ գործերի (վարույթների) վերաբաշխումն իրականացվում է ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 2021 թվականի ապրիլի 14-ի ՀՕ-331-Ն սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածով սահմանված կարգով և դեպքերում:

««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 2021 թվականի ապրիլի 14-ի ՀՕ-331-Ն սահմանադրական օրենքի անցումային դրույթները սահմանող 19-րդ հոդվածի 24-րդ մասը սահմանում է. «Հայաստանի Հանրապետության առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանների վարույթում գտնվող՝ սույն մասով նախատեսված գործերը ենթակա չեն վերաբաշխման հակակոոուպցիոն դատարանին, եթե փվյալ գործով անցում է կատարվել դատաքննության փուլ»:

Դատարանն արձանագրում է, որ թեև մեջբերված հոդվածների վերլուծությունից ակնհայտ է, որ դրանք վերաբերում են առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանների վարույթում գտնվող կոոուպցիոն բնույթի քրեական գործերի վերաբաշխմանը, սակայն ուշադրության է արժանի այն հանգամանքը, որ օրենքը հստակ սահմանել է, որ այն քրեական գործերը, որոնցով անցում է կատարվել դատաքննության փուլ, ենթակա չէ վերաբաշխման: Նույն տրամաբանությամբ, հակակոոուպցիոն դատարանում գտնվող քրեական գործերը, որոնցում անցում է կատարվել դատաքննության փուլ չի կարող վերաբաշխվել և փոխանցվել առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

Հարկ է փաստել նաև, որ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանում գտնվող բազմաթիվ կոոուպցիոն բնույթի քրեական գործեր դատաքննության փուլ անցած լինելու հիմնավորումներով չեն փոխանցվել ՀՀ հակակոոուպցիոն դատարան:

Դատարանը փաստում է, որ թիվ ՀԿԴ1/0008/01/23 քրեական գործով ՀՀ հակակոոուպցիոն դատարանը անցում է կատարել հիմնական դատաքննության փուլ (հիմքը՝ 08.06.2023 թվականի որոշում, դատական նիստի արձանագրություն, լազերային սկավառակ, հատոր 4-րդ, գ.թ. 88-93, 103-104), ՀՀ գործող քրեական

դատավարության օրենսգրքով առաջնորդվելու դեպքում չի հիմնավորել, որ հիմնական դատաքննությունների ընթացքում ի հայտ են գալիս այնպիսի փաստեր (ինչպես արդեն հիմնավորվել է՝ քրեական վարույթի ընթացքում հետագա օրենսդրական փոփոխությունները չեն կարող նշված նորմի իմաստով համարվել ընդդատությունը փոխելու համար հիմք հանդիսացող փաստի ի հայտ գալ), որոնց հիման վրա վարույթը ենթակա է փոխանցման ըստ ընդդատության:

Հետևաբար, Դատարանը գտնում է, որ ընդդատության կանոններով քրեական գործը ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանը չէր կարող փոխանցել առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

Բացի այդ, Վճռաբեկ դատարանը «Ընդդատության հարցը լուծելու մասին» իր ԵԴ1/0338/01/24 (ՀԿԴ/0269/01/23) որոշման 16-րդ կետով ձևավորել է հետևյալ իրավական դիրքորոշումը. «Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշմամբ վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ պետք է փաստել, որ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքով և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-333-Ն օրենքով նախատեսված իրավակարգավորումների լույսի ներքո, թիվ ԵԴ1/0338/01/24 (ՀԿԴ/0269/01/23) քրեական վարույթը ենթակա էր վերաբաշխման առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, քանի որ սույն գործով Հակակոռուպցիոն դատարանն անցում չի կատարել հիմնական դատաքննության փուլ»:

ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ վարույթն ըստ ընդդատության ուրացած հակակոռուպցիոն կամ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը մինչև նախնական դատաքննություն նշանակելը եռօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում վարույթը Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ դրա առարկայական ընդդատությանը:

Ամփոփելով վերոշարադրյալները դատարանը գտնում է, որ թիվ ԼԴ/0099/01/24 (ՀԿԴ1/0008/01/23) քրեական գործն ընդդատյա է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին: (…)»[4]:

Սույն որոշման հիմնավորումները և եզրահանգումը.

8. Սույն վարույթով բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. հիմնավո՞ր է արդյոք Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ԼԴ/0099/01/24 (ՀԿԴ1/0008/01/23) քրեական վարույթը ենթակա չէր փոխանցման առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

9. ՀՀ Սահմանադրության 63-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «*Յուրաքանչյուր ոք ունի անկախ և անաչառ դատարանի կողմից իր գործի արդարացի, հրապարակային և ողջամիտ ժամկետում քննության իրավունք*»:

10. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Յուրաքանչյուր ոք, (…) նրան ներկայացված ցանկացած քրեական մեղադրանքի առնչությամբ, ունի օրենքի հիման վրա ստեղծված անկախ ու անաչառ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում արդարացի և հրապարակային դատաքննության իրավունք*»:

10.1. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը, *«օրենքի հիման վրա ստեղծված դատարան»* հասկացությունը մեկնաբանելիս նշել է. *«Այն երկրներում, որտեղ օրենքը կոդիֆիկացված է, դատական համակարգի կազմակերպումը չի կարող թողնվել դատական մարմինների հայեցողությանը, սակայն դա չի նշանակում, որ դատարաններն օժտված չեն համապատասխան ազգային օրենսդրությունը մեկնաբանելու որոշակի ազատությամբ»*[5]:

Միևնույն ժամանակ, դատարանի մատչելիության իրավունքի համատեքստում Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը նշել է, որ. *«Ներպետական*

[4] Տե՛ս քրեական վարույթ, հատոր 6, թերթեր 3-7:
[5] Տե՛ս Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *Gorgiladze v. Georgia* գործով 2009 թվականի հոկտեմբերի 20-ի վճիռը, գանգատ թիվ 4313/03, 69-րդ կետ:

դատական ատյանները դատավարական կանոնները կիրառելիս պետք է ձեռնպահ մնան դրանց չափազանցված ձևականացումից, որն իր ազդեցությունը կունենա դատավարության արդարացիության վրա»[6]:

11. Վճռաբեկ դատարանը *Գևորգ Հարությունյանի* գործով իրավական դիրքորոշում է ձևավորել այն մասին, որ. «*(…) Գործերի պատշաճ ընդդատությունը, որպես արդար դատաքննության անհրաժեշտ բաղկացուցիչ, հիմնարար իրավական արժեք է: Դրա հիմնարար բնույթը բխում է արդար դատաքննության ինստիտուցիոնալ տարրից՝ անկախ, անկողմնակալ, իրավասու և օրենքի հիման վրա ստեղծված դատարան ապահովելու պետության պոզիտիվ պարտականությունից: Իսկ այդ պարտականությունն իր հերթին, ըստ էության, ամրագրված է Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգում բարձրագույն իրավաբանական ուժ ունեցող այնպիսի նորմատիվ ակտերում, ինչպիսիք են ՀՀ Սահմանադրությունը (…), Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին միջազգային դաշնագիրը (14-րդ հոդված) և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիան (6-րդ հոդված): (…)*

Պատշաճ ընդդատության հիմնարար իրավական նշանակությունն այն է, որ յուրաքանչյուր կոնկրետ քրեական գործը քննող դատարանի որոշման հատակ կանոնների առկայությունը և դրանց կանխատեսելի գործադրումն անհրաժեշտ պայման են կողմնակի դիտորդի մոտ այնպիսի համոզմունք ձևավորելու համար, որ տվյալ կոնկրետ քրեական գործը քննող դատարանը և դատավորը նախապատրամադրվածություն չունեն, և տվյալ գործը վարույթ ընդունելիս սուբյեկտիվիզմն ու կամայականությունը բացառված են եղել:

Այսպիսով, քրեական գործերի ընդդատության որոշման հատակ, կամայականությունը բացառող կանոնների առկայությունը և գործադրումը պարտադիր նախապայման են արդարադատության մատչելիության պատշաճ երաշխավորման համար (…)»[7]:

---

[6] Տե՛ս Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *Walchli v. France* գործով 2007 թվականի հուլիսի 26-ի վճիռը, գանգատ թիվ 35787/03, 29-րդ կետ:

[7] Տե՛ս Վճռաբեկ դատարանի՝ *Գևորգ Հարությունյանի* գործով 2011 թվականի հուլիսի 13-ի թիվ ԵԿԴ/0211/01/10 որոշումը, կետեր 15-16:

12. Վերոգրյալից հետևում է, որ ընդդատության կանոններն այն չափանիշներն են, որոնց հիման վրա որոշվում է, թե տվյալ գործով որ դատարանը պետք է իրականացնի արդարադատություն: Ընդդատության կանոնները կոչված են անձին զերծ պահելու դատական շրջապտույտից, որը կարող է առաջանալ, եթե դատարանները հրաժարվեն գործը վարույթ ընդունել՝ իրենց ընդդատյա չլինելու պատճառաբանությամբ:

Ընդդատության ինստիտուտը հիմնարար նշանակություն ունեցող արժեք է, քանի որ այն անմիջականորեն կապված է անձի՝ օրենքի հիման վրա ստեղծված դատարանի կողմից իր գործի քննության իրավունքի հետ: Քրեական վարույթի մասնակիցների համար պետք է կանխատեսելի լինի, թե իրենց գործով որ դատարանը պետք է իրականացնի արդարադատություն:

Անհրաժեշտ է ընդգծել, որ վարույթն ըստ ընդդատության փոխանցելիս, չպետք է դրսևորվի չափազանց ձևական մոտեցում, և պետք է հաշվի առնվի նաև արդարադատության շահը:

13. ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 260-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության և Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարաններին (այսուհետ՝ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան) ընդդատյա են առաջին ատյանի կարգով իրականացվող բոլոր վարույթները, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի հավելված N 1-ով նախատեսված կոռուպցիոն հանցանքների վերաբերյալ վարույթների, որոնք ընդդատյա են հակակոռուպցիոն դատարանին»:*

ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«1. Նախնական դատաքննության ընթացքում պարզելով, որ տվյալ վարույթն ընդդատյա չէ իրեն, դատարանն այդ որոշմամբ անհապաղ փոխանցում է ըստ ընդդատության:*

(…)

5. Վարույթն ըստ ընդդատության ստացած հակակոռուպցիոն կամ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը մինչև նախնական դատաքննություն

նշանակելը եռօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում վարույթը Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ դրա առարկայական ընդդատության։

(…)

8. Սույն հոդվածի 5-րդ մասով նախատեսված դեպքում Վճռաբեկ դատարանի նախագահը, Վճռաբեկ դատարանի քրեական և հակակոռուպցիոն պալատների նախագահները վարույթը Վճռաբեկ դատարանում ստանալու պահից տասնօրյա ժամկետում վերջնականապես լուծում են վարույթի առարկայական ընդդատության հարցը՝ ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ ընդունված որոշմամբ։ Քվեարկելիս ձեռնպահ մնալ չի թույլատրվում։

9. Սույն հոդվածով սահմանված կարգով որոշված դատարանը համարվում է իրավասու դատարան»։

13.1. «ՀՀ քրեական օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 2024 թվականի հունվարի 16-ի թիվ ՀՕ-31-Ն ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«Օրենսգրքի հավելված N 1-ում՝*

(…)

*2) **«Հոդված 441. Պաշտոնատար անձի կողմից իշխանական կամ ծառայողական լիազորություններըկամ դրանցով պայմանավորված ազդեցությունը չարաշահելը կամ լիազորություններն անցնելը»** բառերից հետո լրացնել «(բացառությամբ երբ արարքը կատարվել է ոչ շահադիտական դրդումներից ելնելով և բռնություն գործադրելով, բռնություն գործադրելու սպառնալիքով կամ զենք կամ հատուկ միջոց օգտագործելով)» բառերով (…)»։*

13.2. ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 23-րդ և 24-րդ մասերի համաձայն՝ *«23. (…) Հայաստանի Հանրապետության առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններին ենթակա (…) կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ գործերը վերաբաշխվում են հակակոռուպցիոն դատարանի համապատասխան մասնագիտացում ունեցող դատավորների միջև, բացառությամբ սույն հոդվածի 24-րդ մասով սահմանված դեպքի։*

24. Հայաստանի Հանրապետության առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանների վարույթում գտնվող՝ սույն մասով նախատեսված գործերը ենթակա չեն վերաբաշխման հակակոռուպցիոն դատարանին, եթե տվյալ գործով անցում է կատարվել դատաքննության փուլ»:

«Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված ՀՕ-333-Ն օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ *«Սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո Հայաստանի Հանրապետության առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանների վարույթում գտնվող կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ գործերը վերաբաշխվում են հակակոռուպցիոն դատարանի դատավորների միջև, եթե տվյալ գործերով անցում չի կատարվել դատաքննության փուլ»:*

13.3. «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«1. Եթե օրենսդրության մեջ բացակայում է կոնկրետ հասարակական հարաբերությունը կարգավորող իրավական նորմը, սակայն օրենսդրությամբ սահմանված է համանման հարաբերությունները կարգավորող այլ իրավական նորմ, ապա այդպիսի հարաբերությունների նկատմամբ (եթե դա չի հակասում դրանց էությանը) կիրառվում են համանման հարաբերություններ կարգավորող իրավական նորմերը (օրենքի անալոգիա): (…):*

3. Օրենքի կամ իրավունքի անալոգիա չի կարող կիրառվել, եթե դրանով սահմանափակվում են անձանց իրավունքները, ազատությունները, կամ նրանց համար նախատեսվում է նոր պարտականություն կամ պատասխանատվություն, կամ խստացվում են նրանց նկատմամբ կիրառվող պատասխանատվության, հարկադրանքի միջոցները կամ դրանց կիրառման կարգը, հարկերի, տուրքերի և այլ պարտադիր վճարների վճարման կարգը, անձանց գործունեության նկատմամբ հսկողություն ու վերահսկողություն իրականացնելու պայմանները և կարգը:

4. Օրենքի անալոգիան և իրավունքի անալոգիան կարող են կիրառվել միայն, եթե տվյալ օրենքով չի արգելվում անալոգիայի կիրառումը»:

14. Նշված նորմերի համակարգային վերլուծությունից հետևում է, որ «ՀՀ քրեական օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 2024

թվականի հունվարի 16-ին ընդունված ՀՕ-31-Ն ՀՀ օրենքով կատարված փոփոխությունների արդյունքում 2021 թվականի մայիսի 5-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 441-րդ հոդվածով (համապատասխանում է 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 309-րդ հոդվածին) նախատեսված հանցանքը՝ պաշտոնատար անձի կողմից իշխանական կամ ծառայողական լիազորությունները կամ դրանցով պայմանավորված ազդեցությունը չարաշահելը կամ լիազորություններն անցնելը, եթե կատարվել է *«ոչ շահադիտական դրդումներից ելնելով և բռնություն գործադրելով, բռնություն գործադրելու սպառնալիքով կամ զենք կամ հատուկ միջոց օգտագործելով»* այլևս չի հանդիսանում կոռուպցիոն բնույթի և ընդգրկված չէ ՀՀ քրեական օրենսգրքի հավելված N 1-ում, հետևաբար դրանց վերաբերյալ վարույթներն ընդդատյա են առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին: Սակայն, կատարված փոփոխությամբ որևէ կարգավորում չի սահմանվել առ այն, թե արդյո՞ք այդ փոփոխությունը պետք է տարածվի Հակակոռուպցիոն դատարանում դատաքննության փուլում գտնվող նմանատիպ վարույթների վրա, այլ կերպ՝ արդյո՞ք այդ վարույթները ենթակա են վերաբաշխման, թե ոչ:

Այդուհանդերձ, դեռևս 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 23-րդ և 24-րդ մասերով, ինչպես նաև «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված ՀՕ-333-Ն օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանվել է, որ ՀՀ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանների վարույթում գտնվող կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ այն գործերը, որոնցով **անցում է կատարվել դատաքննության փուլ, ենթակա չեն վերաբաշխման հակակոռուպցիոն դատարանին:** Այսինքն, ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքով, ինչպես նաև «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և

լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-333-Ն օրենքով լուծում է տրվել համանման իրավահարաբերությանը, ըստ որի՝ դատաքննության փուլ անցում կատարված լինելու դեպքում առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի վարույթում գտնվող վարույթի փոխանցումը Հակակոռուպցիոն դատարան իրավաչափ չէ:

14.1. Հաշվի առնելով, որ ինչպես «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքը, այնպես էլ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգիրքը չեն արգելում անալոգիայի կիրառումը, ինչպես նաև այն, որ տվյալ պարագայում անալոգիայի կիրառումն անձանց իրավունքները, ազատությունները չի սահմանափակում կամ նրանց համար նոր պարտականություն կամ պատասխանատվություն չի նախատեսում՝ գտնում ենք, որ Հակակոռուպցիոն դատարանների վարույթում գտնվող՝ «ՀՀ քրեական օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 2024 թվականի հունվարի 16-ի թիվ ՀՕ-31-Ն ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի հիման վրա առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններին ընդդատյա վարույթների վերաբաշխման հարցը պետք է լուծվի ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն օրենքի 19-րդ հոդվածի 23-րդ և 24-րդ մասերին և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-333-Ն օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասին համահունչ: Այլ կերպ՝ այն վարույթները, որոնցով Հակակոռուպցիոն դատարանն անցում է կատարել դատաքննության (հիմնական դատալսումների) փուլ, ենթակա չեն վերաբաշխման առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

15. Սույն վարույթի նյութերի ուսումնասիրությունից երևում է, որ՝

- Հակակոռուպցիոն դատարանը 2023 թվականի հուլիսի 19-ին կայացած դատական նիստի ընթացքում անցում է կատարել հիմնական դատալսումների փուլ[8]:

- Հակակոռուպցիոն դատարանը փաստելով, որ մեղադրյալներ Սարգիս Վահրադյանին և Վահրամ Խաչատրյանին ներկայացված մեղադրանքների

[8] Տե՛ս քրեական վարույթ, հատոր 4, թերթեր 164-168:

համաձայն՝ վերջիններիս կողմից ենթադրյալ պաշտոնեական լիազորություններն անցնելը կատարվել է բռնություն գործադրելով և ոչ շահադիտական դրդումներից ելնելով՝ որոշում է կայացրել վարույթն ըստ ընդդատության Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան փոխանցելու մասին[9]:

- Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանն արձանագրել է, որ Հակակոռուպցիոն դատարանը գործն ըստ առարկայական ընդդատության ուղարկելու մասին որոշում չէր կարող կայացնել այն պատճառաբանությամբ, որ ընդդատության կանոնների պահպանմամբ վարույթ ընդունված քրեական գործի ընդդատությունը չի կարող փոխվել՝ ելնելով քրեական վարույթի ընթացքում հետագա օրենսդրական փոփոխություններից:

Միաժամանակ արձանագրելով, որ թիվ ՀԿԴ1/0008/01/23 քրեական գործով Հակակոռուպցիոն դատարանն անցում է կատարել հիմնական դատալսումների փուլ, Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը գտել է, որ քրեական գործը ենթակա չէր փոխանցման առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան[10]:

16. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշմամբ վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ պետք է փաստել, որ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքով և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-333-Ն օրենքով նախատեսված իրավակարգավորումների լույսի ներքո, թիվ ԼԴ/0099/01/24 (ՀԿԴ1/0008/01/23) քրեական վարույթը ենթակա չէր վերաբաշխման առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, քանի որ սույն վարույթով Հակակոռուպցիոն դատարանն անցում է կատարել հիմնական դատալսումների փուլ:

17. Վերոշարադրյալը հիմք է տալիս փաստելու, որ Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ

[9] Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:
[10] Տե՛ս սույն որոշման 7-րդ կետը:

ԼԴ/0099/01/24 (ՀԿԴ1/0008/01/23) քրեական վարույթը ենթակա չէր փոխանցման առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան, հիմնավոր է:

Միաժամանակ հարկ է արձանագրել, որ Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի կողմից քրեական վարույթի ընդդատությանը վերաբերող օրենսդրական փոփոխությունները դատավարական նորմի՝ հետադարձությամբ կիրառելու համատեքստում քննարկելը և դրա արդյունքում արված այն եզրահանգումը, որ ընդդատության կանոնների պահպանմամբ վարույթ ընդունված քրեական գործի ընդդատությունը չի կարող փոխվել, ընդունելի չէ:

18. Վերոգրյալի հիման վրա, ինչպես նաև ելնելով արդարադատության շահի պաշտպանության և վարույթի արդարացիության ապահովման՝ ողջամիտ ժամկետում քննության անհրաժեշտությունից, գտնում ենք, որ թիվ ԼԴ/0099/01/24 (ՀԿԴ1/0008/01/23) քրեական վարույթն ընդդատյա է Հակակոռուպցիոն դատարանին:

Ղեկավարվելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի 8-րդ մասով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի Ն Ք

Սարգիս Սերժիկի Վահրադյանի և Վահրամ Ղազարի Խաչատրյանի վերաբերյալ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 309-րդ հոդվածի 2-րդ մասով թիվ ԼԴ/0099/01/24 (ՀԿԴ1/0008/01/23) քրեական վարույթն ընդդատյա է Հակակոռուպցիոն դատարանին:

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ	ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՔՐԵԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՀԱՄԼԵՏ ԱՍԱՏՐՅԱՆ	ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՐԹՈՒՐ ԴԱՎԹՅԱՆ